

Megnyitóbeszéd Deák Barna és Deák M. Ria erdélyi képzőművészek közös kiállításán
Nemzetstratégiai Kutatóintézet Kárpát-haza Galéria - 2018. szept.12.

**Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Államtitkár Úr! Tisztelt Kurátor Úr! Kedves Művészek!
Tisztelt Honfitársaim!**

A Nemzetstratégiai Kutatóintézet Kárpát-haza Galériája a kiemelkedő kortárs magyar képzőművészeti értékek széles nagyközönség elé tárásával mintegy 5 év alatt mára már a Kárpát-medencei magyar kultúra bemutatásának, fejlesztésének és erősítésének kiemelkedő kulturális központjává vált. Az elmúlt hetven esztendőben a határon túlra szorult területeken kimagasló színvonalú életművek jöttek létre, de ezekből a honi művészettörténet méltatlanul keveset fedezett fel. 1949 előtti átfogó kanonizálás utáni hiánypótlásra Makovecz Imre és a Magyar Művészeti Akadémia tett kezdeményezéseket. Azonban napjainkra világossá vált, hogy egységes, áttekinthető gondolkodás és megjelenítés, a várva várt méltó kanonizáció, elsősorban a Kárpát-haza Galéria kiállítás sorozatával jött létre.

Tisztelt Hölgyek és Urak! Deák Barna és Deák M. Ria erdélyi képzőművész házaspár kiállítása a Kárpát-haza Galéria 57-ik tárlata!

Az öt év alatt sok kiemelkedő alkotót ismerhettünk itt meg, a teljesség igénye nélkül sorolok néhányat: Erdélyből – Kuti Dénes, Vinczeff László festők, Bocskay Vince szobrász, Ádám Gyula fotográfus, Felvidékről – Nagy János szobrász, Kárpátaljáról- Erfán Ferenc festő, Bokotj András üvegművész, Muravidékről – Király Ferenc szobrász, a diaszpórából Szabó Ákos festőművész. A felsoroltakból is érzékelhetjük, hogy milyen sokoldalú az elszakított magyar területek élénk tárt világa. Művészettörténészként hangsúlyozom, hogy különösen fontos az a párbeszéd, ami a legkülönbébb műfajok kiemelkedő értéket teremtő öreg mesterei és fiatalabb alkotók találkozásával indult el a Kárpát-haza Galériában. Ez az egymásra hatás jelentősen előremozdítja a magyar művészet fejlődését. Itt Budapesten a külhoni magyar művészek mutatkoznak be, de az egész Kárpátmedencét beutazó, keresztény értékrendet sugárzó Boldogasszony c. vándorkiállítás sorozat a határokat átívelő magyar kultúra összetartó erejét, soha nem látott lélekemeléssel erősíti meg.

A Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke, **Szász Jenő úr**, igazi stratégaként ismerte fel azt, hogy az egységes nemzetben való gondolkodáshoz elengedhetetlenül szükséges a nemzetrészek sajátos gazdagságának megismerése, amellyel teljes képet kaphatunk a magyar kultúráról, hiszen csak ennek ismeretében lehet sikeres a magyar jövő. Ő volt az, aki a nemzetstratégia zászlójára tűzte, oly sok fontos ügy mellett, a külhoni kortárs művészet színes virágbokréját! Mindezt egységes rendszerben gondolkodva tette: **művészettörténeti kutatás, kiállítás, kiadványban, könyvben való kanonizálás és finanszírozás.** És képzeljék, mindezt kiegészíti nemsokára egy **művésztelep** is Erdélyben, Deságon. Úgy gondolom, hogy a Nemzetstratégiai Kutatóintézet Kárpát-haza Galériája nemzetépítő munkájának a megkoronázása lehetne az a Kárpát-medencei kortárs művészeti digitális adatbázis, amely ugyancsak nagy hiány még a magyar művészeti életben.

Tisztelt Hölgyek és Urak! Tudjuk, hogy a „*kortárs művészeti válaszok általában túlélési módok is a kisebbségi létben, közösségi és egyéni szempontból egyaránt*”(Tóth Norbert a Kárpát - haza Galéria kurátora).

Deák Barna és Deák M. Ria erdélyi képzőművész házaspár kortárs művészeti válaszát az erdélyi kisebbségi lét határozta meg. A Kárpát-haza Galéria nem először ad otthont művészpárra alkotásainak. Deák Barna és Deák M. Ria, a sepsiszentgyörgyi, háromszéki művészeti élet kimagasló képzőművészei, először mutatkoznak itt be. Ennek megfelelően a kiállításon a művészpár teljes életművéből válogatott korábbi művek és a legújabb grafikák, festmények, drótlenyomatok, textilművészeti alkotások egyaránt láthatóak. Eltérő műfajban alkotnak különböző témájú műveket, mégis egymást remekül kiegészítik, a mondanivalójuk, ha rejtetten is, sok esetben azonos. Korábban, mindketten a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház díszletfestői, díszlettervezői voltak. E területen kifejtett munkásságukért 1992-ben az EMKE Bánffy Miklós-díjában részesültek.

Deák M. Ria belsőépítészetet tanult, a textilművészetben teljesebbé ki, gyapjúsálakkal fonja, szövö, horgolja, csomózza a székel sorot. Légiesen könnyednek tűnő, összetett színű és formavilágú, kontúrhálókba teremtett sík és térbeli, plasztikusan kiemelkedő, organikus alkotásokat látunk. Munkáiban a különféle anyagokkal elérhető esztétikum végtelen lehetőségeit keresi, és azt sikeresen meg is találja. Példa erre a kiállítótér belső termének fő falára elhelyezett Kompozíció (1995). Életművében különböző korszakait különböztethetjük meg: a *földszíni*, majd a *fehér sorozat*, aztán egy *színes világ*, feltűnik a Nap és a Hold princípiumaként is értelmezhető *arany és ezüst szál* játéka, és most itt láthatjuk a legújabb fejlődési korszakát is a *vörös és fekete* sorozatban. Kísérletezik anyaggal és mérettel, szimbólumokat keres, hatalmas *Fehér keresztbe* kapaszkodik, és *Lélekkapun* vezeti át a székelket. *Plasztikus formák* c. kompozíciójában tudatosan vagy tudat alatt, de úgy megnöveli a különböző földszíni gyapjúsálból kreált gyökérformákat, hogy nincs az a nacionalista román kormány, vagy kegyetlen történelmi vihar, ami kitéphetné a Székelyföldre eresztett gyökereket. Ősi táltos-asszonyként körformába, világ kerekébe, kerek egészbe, kerek Erdélybe varázsol, gyapjúsálaival old és köt. A *Vörös és fekete* c. kompozícióban a székel népviselet színe nyilvánvaló szimbolikus értelmet kap és erőteljes hatással van a nézőre. Megidézi a gyászt és az örömet, a halált és a születést. Ugyanakkor a sötétségben felparázsló vörös fényt is, ami reményt ad és megerősíti a csüggedőt a hitében, erőt ad, mégpedig a hit erejét. Deák M. Ria mai kortárs válasza ez: Erdélyben és itt, az Anyaországban is különösen fontos lenne, hogy megerősödjünk keresztény hitünkben. Mert ha Isten velünk, ki ellenünk? (Rómabeliekhez írt levél. 8. fejezet. 31. vers)

Deák Barna építészetet tanult, grafikus, festő. A saját maga feltalálta, drótból, hálókba elkészített térbeli drótszobrait egyedi drótlenyomatba préselve, lágy papír felületen kelti életre és mutatja meg azt, hogy ő milyennek is látja a székel ember életét. Néhány éve egy árokban talált rosta hálószerkezetében az erdélyi kisebbségi létben élő művész még véletlenül sem Decebal, vagy Avram Jancut látta meg, hanem a magyarok lovagkirályát, azt a Szent László királyt, aki az erdélyi középkori templomok freskóin legyőzi a kunt, az ellenséget. Így született első ilyen technikával készülő drótlenyomata, az itt látható felkavaró Szent László. Valamennyi műve a kommunizmus alatt átélte meghurcoltatások, élettapasztalatok lenyomata, fanyar, olykor ironikus humorral, máskor igencsak kemény társadalomkritikával megfogalmazva. Erőteljes, expresszív művek, állatalakkal, ragadozó sas madarakkal, zsigerekkel. Deák Barna minden egyes alkotása az igazságot, a tisztaságot, a becsületet, a székelységet, a magyarságot elnyelni akarók elleni lázadás, az elnyomatásban a megmaradás melletti kemény kiállítás. E művek sorából kiemelném azokat, amelyeken a ló alakja tűnik fel. Deák Barna lovai különlegesen, modern táltos paripák. A drótsálakból életre lehelt éteri

lovak, gúzsba kötve is a székely - magyar lélek megtestesítőiként, szabadon vágatnak a nap és a hold körül. De képesek elkóborolni is, sőt, pegazusként szárnyakat is tudnak növesztetni, ha éppen arra van szükség. Két alkotást kiemelek, mert a kortárs művészet legkifejezőbb példái. Korunk mai Európáját látjuk ott, az **Európa elrablása** c. művében, de nem a bennünk élő gyönyörű, büszke Európát, aki küzd, hanem egy olyant látunk, aki nem kapálózik sötét, baljós elrablója karmaiban, hanem kissé bárgyú, hagyja magát, sőt, könnyen beadja a derekát. Deák Barna jól látja: napjainkban ez történik, ezt tapasztaljuk. De Deák Barna szerint van remény! Nézzék csak a **Szent György** című drótlenyomatát. Az a véleményem, hogy ma Magyarországon, itt, Budapesten ez a mű olyan aktuális, hogy minden jó érzésű magyar embernek szinte fáj. A hatalmas szörnyetegnek, a sárkánynak vértől vörös ragadozó feje, kosszerű, mégis ördögi szarvai vannak. De bátorság, nem kell megijednünk tőle, mert ott az a kicsi lovas, aki szembeszáll a hatalmas gonosszággal, nem kardal kaszabolja le, hanem erős hittel, magasba emelt kereszttel. Olyan, mint a magyar népmesék tisztalelkű szegény legénye, aki táltos paripája segítségével legyőzi a hétfejűsárkányt. Nem karddal, hanem ésszel, az okosság erényével, bátran, erős hittel, túljár az eszén és győz. Jutalma pedig a királylány keze és a fele királyság.

Tisztelt Honfitársaim! A királylány most Európa. Ez a Szent György, ez a kicsi lovas, mi vagyunk, magyarok. És mi visszük a keresztet, és mi hisszük a kereszt alatt az igazunkat, és mi megvédjük magunkat, családjainkat, a nemzetet és a hazát, és megvédjük Európát.

Mert nekünk van Patrónánk, Boldogasszony Anyánk!

És mi győzni akarunk! És mi győzni fogunk!

Hiszem ezt a Deák művészházaspárral együtt!

Megtisztelő figyelmüket megköszönve a tárlatot megnyitom.

Józsa Judit

kerámiaszobrász, művészettörténész